

ITALIA-klubi ry

15.5.2019

Riflessi d'Italia

ITALIA-klubi ry

Kotisivu: <https://italia-klubi.fi/>

FB: Italia-klubi

Osoite: Vuosikuja 4 as 26, 02200 Espoo

Pankkitili: FI88 1544 3000 0229 67

SISÄLTÖ

Uutisia Italiasta	
Keskusteluja <i>Emeli Polin kanssa Firenzessä</i>	3
Ylva Rewell	
Matkakertomus	
<i>Oopperamatka Ferraraan</i>	5
Mia Salonen ja Maija-Liisa Toppila	
<i>Arezzon väärä raha</i>	8
Tapio Aho	
Kirjallisuus – Kirjapiirin satoa	
<i>Maraini: La lunga vita di Marianne Ucria</i>	9
Anneli Salo	
<i>Lukwinkkejä</i>	13
Leena Eranti	
Kurssit ja ilmoitukset	
Italian kulttuuri-instituutin kielikurssit syksyllä 2019	14
Instituutin apurahat kielikursseille	14
Finlandia Italia ry: Venezialainen kuoro <i>Fanis</i> Oodissa	14
Little Italy -Festivaali	15
Klubin uutisia	
Minerva Keltasen esitelmä pe 24.5.	16
Klubin kotisivut (email)	16

Päätoimittaja: Helena Hakola-Louko
hhl@louko.com

Keskusteluja Enneli Polin kanssa Firenzessä

Tunnetko Ennelin, legendaarisen Italian kielen opettajan ja kielenkääntäjän, jonka innokkaat oppilaat perustivat aikoinaan Marco Vichi -fan-klubin, nykyisen ITALIA-klubin? Muistatteko *Buongiorno Italia* -TV ja -radiosarjan tai *Ciao*-kirjat? Enneli on toiminut 44 vuotta Helsingin seudun kesäyliopiston opettajana. Enneli asuu Firenzen ulkopuolella pienessä kylässä korkealla kukkulalla. Hänellä on italialainen aviomies Vittorio ja kaksi aikuista poikaa. Ensimmäinen lapsenlapsi on juuri täyttänyt vuoden. Syntymäpäiväjuhlia juhlittiin silloin kun tapasimme Ennelin kanssa.

Buongiorno Italia -info 1983

Enneli on helposti lähestyttävä henkilö, josta on tullut monen klubilaisen ystävä. Lukuisista antoisista keskusteluista ja halusta esitellä Enneli kaikille, syntyi tämä artikkeli.

Enneli oli jo muutaman vuoden ikäisenä 40-luvun oulunkyläläisessä kodissa taide-maalari **Botticellin** ihailija. Taidekirjaan sai tarttua vain puhtain käsin! Äiti oli hammaslääkäri ja piti vastaanottoa kodin yhteydessä. Isä oli insinööri ja toimi vastuullisessa tehtävässä varmuushuollon turvaajana. Todellinen kieli-ihminen, Enneli, muistaa ensimmäisen sanan jonka oli oppinut

tavaamaan: konepajatekniikka. Isän kontaktien avulla Enneli sai myöhemmin työpaikkoja.

Perheessä asui myös isoäiti ja taloutta hoiti kotihengetär. Enneli on sodanjälkeistä sukupolvea, jolle vanhemmat halusivat kaikkea hyvää. Tämä näkyi kasvatuksessa, joka rohkaisi uteliaisuuteen ja opetti positiivista suhtautumista. Lähisuvussa on ollut opettajia ja yksi insinöörieksisjäkin. Ennelille veli on aina ollut läheinen. He opiskelivat yhtäaikaan englannissa mutta asuivat eri osoitteissa.

Enneli on Suomalaisen Yhteiskoulun (**SYK**) kasvatti ja opiskeli kieliä legendaarisen **Anna-Liisa Sohlbergin** oppilaana. Yhdessä oppilaitten kanssa Sohlberg teki oppikirjoja, mikä oli aika vallankumouksellista 1960-luvulla.

Enneli päätyi Firenzeen eri vaiheiden kautta. Tavattuaan tulevan aviomiehensä Vittorion Suomen Lapissa, Enneli sai stipendin Perugian yliopistoon italian kielen opintoja varten. Sieltä käsin hän vieraili Firenzessä. Enneli haki töihin ensin Milanoon ja sitten Firenzeen. Hän avioitui **Vittorio Polin** kanssa 1971 ja muutti Kanadaan, jossa perheen ensimmäinen poika syntyi. Pian sen jälkeen perhe muutti Suomen Karakallioon 10 vuodeksi. Puoliso työskenteli Nokian palveluksessa ja perheeseen syntyi toinen poika.

Näinä ruuhkavuosina alkoi Ennelin ura italian kielen parissa. Opetustyötä riitti mm. työväenopistossa. Oppikirjat olivat Ennelin mielestä liian teoreettisia. Hän ehdotti kustantaja **Weilin & Göösille**, että he tekisivät toisenlaisia kirjoja. Enneli aloitti oppimateriaalin teon. Kirjassaan *Ciao* hän kirjoittaa aivan uudenlaisia tilanteita kuten esimerkiksi, että Fiesolen bussi 7:ssä tapahtuu murha. Ei kai kukaan jätä tekstiä kesken tässä kohdassa!

WSOY:n tytöt Pirkko ja Anita Fiesolessa

Tässä kohdassa on pakko kertoa, ettei Enneli ollut vielä tutustunut Marcon teksteihin. Tämä on aikamoinen sattuma!

Kotona ennen muuttoa Italiaan.

Uusi vaihe perheen elämässä alkoi, kun he muuttivat pysyvästi Firenzeen vuonna 84. Kahden pojan äidin aika ei tullut pitkäksi. Kerran Ennelin maalauksia nähtiin **Palazzo Strozzi**ssa, koska Suomesta matkaan lähteneet suomalaisten taiteilijoiden teokset eivät saapuneet ajoissa. Enneli sai tulkaustehtäviä mm Firenzen pormestarin tilaisuuksissa.

Lavastusta lehtiartikkelia varten

Olen itse muuttanut Italiaan keski-ikäisenä naisena. Enneliltä olen aina saanut viisaita neuvoja suureen muutokseen. Olemme keskustelleet siitä, mikä ohjaa ihmisen elämänkaarta. Voiko elämää suunnitella? Enneli kertoo, että on hyvä tarttua tilaisuuksiin ja antautua tunnelmiin. Ulkomailla tarvitaan joustavuutta ja rohkeutta. Italialaiset ovat paljon vapaampia kuin suomalaiset, jotka ovat usein sääntöjen kahlitsemia. Enneli muistaa lapsuudesta kyltin: ”Älä astu nurmikolle!” Enneli astui!

Onko Italialaisuus teatteria? Miten on mahdollista, että Italiassa moni asia sujuu miellyttävästi ja ympärillä on paljon kauneutta? Mikä sen takana on? Ei kuulemma mitään sen pahempaa kuin mihin olemme Suomessa tottuneet. Italialaisuus ei ole näyttelemistä. Aiheeseen voi perehtyä mm. **Pasolinin** teosten avulla. Myös **Malaparten** teoksessa *Maledetti Toscani* käsitellään aihetta.

Vuonna 2005 Firenzessä Enneli tutustui paikalliseen suosittuun dekkaristiin ja kirjailijaan **Marco Vichiin**. Marcon teoksia luettiin italiaksi kesäyliopiston krimi- ja käännöskursseilla parikymmentä vuotta. Vihdoin 2016 ilmestyi ensimmäinen käännös

Mia Salonen ja Maija-Liisa Toppila

komisario Bordellin seikkailuista, kääntäjänä tietysti Enneli.

Vesa Tompurin kuva Ennelistä ja Marcosta Firenzessä huhtikuussa 2019.

Vichin kerronta on rauhallista, älykästä ja visuaalista. Mestarillisilla yksityiskohdilla luodaan tunnelmaa. Kun luen Suomeksi tekstiä, melkein kuulen Ennelin äänen puhuvan. Ehkei ole edes rohkeaa sanoa, että Ennelin persoona ja Marcon tekstit sopivat hyvin yhteen. Enneli säilyttää rauhallisen, analyttisen ja herkän otteen silloinkin, kun puhumme elämän suurista kysymyksistä.

Enneli asuu seudulla, jonka historiassa 500 vuotta on lyhyt aika. Siellä, missä historia on läsnä, syntyy ajattomuuden tunnelma. Avoimia kysymyksiä riittää aina ja palaamme niihin toisen kerran.

Grazie Enneli e ci vediamo!

Firenzessä 13.5.2019

Ylva Rewell

Oopperamatkalla Ferrarassa

Tammikuun kirjapiirin tapaamisessa Mia Salonen kertoi lähtevänsä Ferraraan katsomaan *Figaron häät* -oopperaa. Minä heti innostuin ajatuksesta, lähdin Figaron häihin aina kun on tilaisuus ja niin pantiin matka vireille. Oopperalippu järjestyi ja hotelli lähellä oopperaa. Selvisi myös, että Finnair aloittaa suorat lennot Bolognaan toukokuun alusta, niin että siitä vain varaamaan — poikimme avustuksella. Matka sujui erinomaisesti. Bolognassa oli Marion taksi odottamassa ja pääsimme 20-30 km matkan Ferraraan mukavasti. Mario hoiti myös paluukuljetuksen.

Ferrara on Po-joen eteläisen suistohaaran varrella tasangolla. Se on vanha, keskiajalla perustettu ja tiiviisti rakennettu kaupunki, jota muuri ympäröi. Kaupunkia hallitsee **Castello Estense**, Este-suvun linna ja 1100-luvulta peräisin oleva katedraali, joka oli hupun peitossa ja suljettu kunnostustöiden takia.

Castello Estense, Ferrara.

Ooppera oli heti seuraavana päivänä sunnuntaina, päivänäytös. Sää oli sateinen ja tuuli kovaa. **Teatro Comunale** on vanha, salissa 6 kerrosta parvia, meillä oli permantopaikat.

Oopperan tekstilaitteesta sai lukea italiankielistä tekstiä ja jos monimutkainen juoni on jo jokseenkin tuttu, sai nauttia oopperan hienovaraisesta huumorista. Se on todella hauska! Susanna oli hoikka ja nätti ja nokkela. Figaro samoin vilkas ja energinen, kreivitär ylväs ja melankolinen, kreivi sopivan aggressiivinen ja viriili ja Cherubino raikkaine äänineen ihanan nuori ja vilpitön. Näyttelijäntyö oli mukaansatempaavaa ja tuntui, että ensemblella oli hauskaa keskenään. — Aivan fantastinen kokemus!

Seuraavana päivänä paistoi aurinko ja tuntui tosiaan, että kevät on tullut. Tutustuimme Castelloon, ensimmäinen kerros sai riittä, torniin ei ollut hissiä, joten emme jaksaneet kiivetä. Freskot katossa oli kaltevien peilien avulla heijastettu niin, ettei tarvinnut väsyttää niskojaan.

Mia ja Maija-Liisa freskojen peilissä.

Castellon kauniissa appelsiinipuutarhassa (puut isoissa ruukuissa, hedelmät poimittavissa) otimme valokuvia.

Mia ja Castellon appelsiinipuut.

Castellon vallihaudan ympäri olisi päässyt soutuvenekierrokselle, mutta se oli peruttu edellispäivän huonon sään takia.

Seuraavana päivänä oli vuorossa **Museo Archeologico** parin kilometrin kävelymatkan päässä. Perille päästiin ihmisten ystävällisten neuvojen ja opasteiden avulla. Vanhassa rakennuksessa oli esillä kaivauksista löytyneitä ihmiskallojen ja erilaisten saviastioitten osia kauniisti esille pantuina.

Ferraran arkeologinen museo.

Ferraran arkeologinen museo.

Keitaana museossa oli labyrinttimainen, tasaiseksi leikattujen pensaitten puutarha, jossa ruusut tuoksuivat, mustarastas (*merlo*) lauloi ja maassa kukkivat matalat margaretat. Muuten

kaupungissa ei ollut puistoja tai puita, se on tosiaan vanha ja tiiviisti rakennettu, kadut ovat kapeita, kävelykatuja on paljon. Liikennettä oli kuitenkin aika vähän, turistikausi ei ollut vielä alkanut. Ollaan melko pohjoisessa, ilmapiiri on sivistynyt, ihmiset ovat ystävällisiä, mutta ei tungettelevia. Katukuppiloissa tulee viinilasillisen mukana sen verran purtavaa, että sillä pärjäsi, ei poikettu ravintolaan syömään kertaakaan. Se sopi meille kummallekin.

Maija-Liisa ja apericena.

Kaiken kaikkiaan meillä oli onnistunut matka. Katsoa italialaista oopperaa italiankielisin tekstein, aivan kuin kielikurssilla katsottiin elokuvia *con sottotitoli per non udenti*. Mainiota seurata! Kesä ei ollut ihan vielä tullut, mutta eihän se ole vielä täällä Suomessakaan. Italiassa minua viehättää ehkä eniten palvelun jouhevuus ja miten siellä otetaan huomioon juuri se, mitä tarvitsee ja haluaa nähdä. Jos matkustelee Pohjois-Italiassa, Ferrarassa kannattaa ilman muuta poiketa!

Maija-Liisa ja Castello Estensen pienoismalli.

Kuvat: Mia Salonen

Arezzon väärä raha

Olin huhtikuussa Arezzossa ja pistäydyin siellä **La casa del Petrarca**. Kirjojen, dokumenttien ja muinaisjäännösten lisäksi esillä on muutama vanha raha. Kuvan kultarahan vieressä on seuraava teksti:

”Fiorino della zecca di Firenze copia di quelli che **Mastro Adamo**, falsario, conio nel castello di Romena in Casentino. Secondo gli antichi commentari furono i conti Guidi ad istigarlo alla falsificazione di questa moneta che allora era molto pregiata. Caduto nelle mani della repubblica di Firenze, fu condannato ad essere arso vivo.

Questo personaggio *familiare* dei conti di Romena fu reso immortale da **Dante** in un canto dell’Inferno:

“Ivi è Romena, la dov’ lo falsai
La lega suggellata del Batista,
per ch’ lo il corpo su arso lasclai”
(XXX, 73-75)

...

“Io son per lor tra sì fatta famiglia;
ei m’indussero a batter li fiorini
ch’avevan tre carati di mondiglia”.
(XXX, 88-90)

Eino Leinin suomentamana:

*Siell’ on Romena, missä väärää rahaa
tein käyttäen kastajamme leimakuvaa,
siks sinne ruumiin poltetun ma jätin.*

...

*Vuoks heidän tässä seurass’ olen; saivat
mun lyömään kultarahaa alle arvon,
näät siitä puuttui kolme karaattia.”*

Editointi: Helena Hakola-Louko

Anneli Salo

La lunga vita di Marianna Ucrìa

Dacia Maraini

Dacia Maraini syntyi v. 1936 Fiesolella Firenzessä. Kirjailijan isä Fosco Maraini oli etnologi, antropologi, vuorikiipeilijä ja kirjailija, puoleksi italialainen, puoleksi unkarilais-puolalainen ja äiti Topazia Alliata di Salaparuta oli taidemaalari, galleristi ja kirjailija.

Dacia Maraini perusti kaksikymmentävuotiaana kirjallisuuslehden muutaman muun nuoren kanssa. *Tempo di letteratura* -lehti ilmestyi Napolissa. Hän kirjoitti myös kertomuksia muihin lehtiin. Ensimmäinen romaani *La vacanza* ilmestyi 1962 ja seuraavana vuonna toinen. Historiallinen romaani *La lunga vita di Marianna Ucrìa* ilmestyi 1990. Kirja otettiin hyvin vastaan. Se voitti **Premio Campiello** -palkinnon 2012. Kirja on käännetty kahdellekymmenelle kielelle. Suomeksi kirja ilmestyi 1998 **Sari Matteron** kääntämänä.

Ruotsissa Dacia Maraini näyttää olevan ajankohtainen juuri nyt. Hänen kirjojaan julkaistaan uudelleen ja hänet mainitaan Nobel-ehdokkaana. Sekä Elena Ferrante että Silvia Avallone ovat viime vuosien aikana vaikuttaneet suuresti ruotsalaisiin lukijoihin vahvoilla kertomuksillaan yhteiskuntaluokista, naisten kamppailusta ja ystävydestä. Dacia Maraini on kirjoittanut samoista teemoista jo 1960-luvulta lähtien. Hän on yksi feministisen kirjallisuuden edeltäjistä Italiassa ja nyt hänet nostetaan uudelleen esille. Romaaneissaan Maraini kertoo historiallisista naisista, jotka olivat rohkeita oman tiensä kulkijoita.

”Ongelmana on, että usein naisten kirjoja ei oteta huomioon. Minuakaan ei ensin noteerattu ollenkaan. Vasta romaanini *Mykkä herttuatar* huomattiin ja se menestyi. Ennen sitä minua ei ollut olemassakaan” kertoo Dacia Maraini huhtikuussa Tukholmassa.

”Rohkeus on yhteinen piirre kirjojeni naisille”, sanoo Dacia Maraini. ”Kerron paljon väkivallasta,

koska kapinalliset naiset usein murhataan. Toivoisin, että heidän tarinansa päättyisi eri tavalla, mutta valitettavasti niin käy harvoin.”

La lunga vita di Marianna Ucrìa (Mykkä herttuatar)

Kirja kertoo suuresta palermolaisesta perheestä 1700-luvun Sisiliassa, jonne valistuksen aatteet eivät vielä ole ennättäneet. Päähenkilö on kuuromykkä Marianna, joka on menettänyt kuulonsa ja puhekykynsä viisivuotiaana järkytyksen takia. Marianna keskustelee läheistensä kanssa kirjelappusin. Alussa isä, herttua Signoretto Ucrìa vie 8-vuotiaan Mariannan katsomaan nuorukaisen hirttämistä toivoen, että uusi järkytys murtaisi ensimmäisen järkytyksen vaikutuksen. Kansalaisten velvollisuus oli kerääntyä katsomaan teloituksia. Herttua kuuluu valkokaapuisiin miehiin, jotka auttavat teloituksessa. Kaapu peittää miehet kokonaan, vain silmille on hupussa aukot. Asun kuvauksesta tulee mieleen Ku Klux Klan. Marianna järkyttyy kyllä, mutta ei parane.

Marianna ja sisarukset löytävät paikkansa

Mariannalla on viisi sisarusta, Signoretto, Fiammetta, Carlo, Geraldo ja Agata. Kaikkien tulevaisuus on määrätty jo lapsena. Signoretto tulee perimään omaisuuden ja arvonimet, Fiammettan ulkonäkö riittää vain luostariin, Carlo menee myös luostariin, Geraldosta tulee rakuuna ja kauniille Agathalle etsitään rikas aviomies. Kun Marianna täyttää 13 vuotta, hänellekin löytyy aviomies. Äidin varakas veli huolii Mariannan ilman myötäjäisiä ja vieläpä maksaa 15 000 scudoa vanhemmille. Se on hyvä naimakauppa vammaiselle tyttärelle. Mitä siitä, että eno on jo iäkäs. Hän on rikas. Mariannan on suostuttava enolle. Herra eno-puoliso on hoikka, urheilullinen, synkkä ja piikikäs. Hänen sisarensa Mariannan äiti sen sijaan on pyylevä ja laiska. Nuorena äiti oli kaunis, hoikka ja vilkas. Nyt äidin lohtuna ovat laudanumi (oopiumista valmistettua alkoholi-pitoista uutetta), tupakka ja makeat herkut. Isä-herttua on aurinkoinen luonteeltaan. Hän on vaimonsa serkku.

Herra eno-puoliso antaa Mariannan rakennuttaa kartanon Bagherian metsästys-majan tilalle. Itse Pietro Ucrià viihtyy paremmin Palermon talossaan. Marianna inhoaa Palermon matkoja. Bagheriasta on kymmenkunta kilometriä Palermoon, mutta matka muuleilla tai vaunuissa on vaivalloinen. Mariannan täytyy lähteä miehensä mukaan Palermoon tärkeisiin tilaisuuksiin, joita ovat esimerkiksi autodafeet eli roviolla polttamiset ja synnytysten jälkeiset vierailut. Joskus Marianna onnistuu tekeytymään sairaaksi ja saa jäädä kotiin.

17-vuotiaana Mariannalla on neljän aviovuoden jälkeen jo kolme tytärtä: Giuseppa, Felice ja Manina. Tärkeä poikalapsi Mariano syntyy kaksi vuotta myöhemmin.

Mariannan lapset kasvavat

Lapset oppivat puhumaan, vaikka Marianna oli asiasta hieman huolissaan. Lapsilla on tietysti puhetaitoisia hoitajia. Marianna ei uskalla

kiintyä lapsiin ja pitää heidät loitolla. Lapsethan lähtevät kuitenkin kotoa hyvin nuorina. Marianna viettää paljon aikaansa lukemalla ja kirjoittamalla kirjastossa. Vamman takia se sallitaan hänelle. Herra eno-puolison mukaan kirjat ovat valheellisia ja niistä saa huonoja vaikutteita.

Kymmenkunta vuotta Marianon jälkeen Mariannalle syntyy vielä toinen poika, Signoretto, kaksi kuukautta etuajassa. Lääkäri ennusteista huolimatta poika ei kehity normaalisti. Kasvaa kyllä pituutta, mutta paino ei nouse eivätkä hampaat ja hiukset kasva. Tätä lasta Marianna hoitaa itse ja rakastaa poikaa toistenkin edestä. Mariannan suureksi suruksi Signoretto kuolee nelivuotiaana isorokkoon. Enempää lapsia ei tule, koska Marianna rohkaistuu kieltäytymään miehensä lähente-lyistä.

Giuseppa on 18-vuotiaana jo vanhapiika. Sisar Manina naitettiin kaksitoistavuotiaana ja Felice meni luostariin jo yksitoistavuotiaana. Isä herttua lähettää noutamaan Feliceä pariiksi päiväksi kotiin milloin mistäkin syystä. Kolmetoistavuotiaalla Marianolla on vaikeuksia muistaa käyttäytyä tulevan herttuan tavoin.

Fila

Äidin kuoltua isä-herttua käy usein Mariannan luona. Kerran hän tuo lahjaksi kaksitoista-vuotiaan tytön, Filomenan eli Filan, joka on erään hirtetyn tytär. Tytöllä on velikin, joka on kateissa. Fila ei osaa lukea, joten yhteydenpito on vaikeaa.

Sitten herra isä kuolee ja perilliset alkavat riidellä. Isä oli testamentannut jokaiselle jotakin. Vanhin veli Signoretto ei saanutkaan kaikkea. Signoretto on kaksikymmentä-viisivuotiaana yhä naimaton. Hän on kiinnostunut politiikasta. Fiammetta on nunnaksi ryhtyttyään alkanut kukoistaa. Hän valmistaa herkullisia ruokia. Carlo on äitinsä tavoin laiska, hidas ja pullea. Hänestä on tullut etevä vanhojen uskonnollisten käsikirjoitusten tulkitsija. Geraldo on naimaton upseeri, joka liehittelee mielellään naisia, mutta ei halua

naimisiin. Kaunis Agatha on kaksikymmentäkolmevuotiaana ennen aikojaan vanhentunut. Hän on synnyttänyt jo kuusi lasta, joista kaksi on kuollut. Marianna ei osallistu riitelyyn. Hänelle riittää Bagherian kartano, jossa hän aikoo viettää vanhuudenpäivänsä.

Marianna löytää kirjastosta oudon kirjasen. Sen on varmaan jättänyt sinne Marianon ystävä Grass. Marianna ihastuu valistusfilosofi David Humen ajatuksiin. Miksihän Grass piilotti kirjasen eikä antanut sitä suoraan Mariannalle? Herttua ei uusista virtauksista pidä. Eihän aateliston yliveritaisuutta pidä kyseenalaistaa. Marianna lukee kirjaa salaa.

Marianna maalasi perheestään taulun kolmetoistavuotiaana ja löytää sen pölyisenä yli kaksikymmentäviisi vuotta myöhemmin. Geraldo on kuollut onnettomuudessa. Vaunut ajoivat päin seinää etuajo-oikeudesta kiisteltäessä ja Geraldon niska taittui. Signorettosta tuli senaattori ja hän nai kymmenen vuotta vanhemman markiisittaren suvun kauhistukseksi. Fiammetta on tyytyväinen nunnana. Agatha on nääntymässä jokavuotisiin synnytyksiin. Hän aloitti kaksitoistavuotiaana ja jatkaa yhä. Tosin monet lapsista kuolevat jo ennen syntymäänsä.

Mariannan lapsista kaksikymmentäkolmevuotias Giuseppe on yhä naimaton. Se on pöyristyttävää suvun mielestä. Puolisoksi tarjotaan setää, jota Giuseppe ei tahdo. Lopulta Giuseppe saa naida mielitettynsä Giulio Carbonellin. Felice on vihitty nunnaksi kymmenpäiväisin seremonioin. Siitä varakuningas närkästy ja kieltää yli kaksi päivää kestävät vihkimysjuhlat. Manina on antanut kuopukselleen nimen Signoretto. Poika tuo Mariannan mieleen hänen oman pienen Signorettonsa. Mariano on rakastunut ja häitä vietetään syyskuussa vähintään kahdeksan päivää. Morsiamella on myötäjäisinä kahdeksan maatilaa.

Eräänä yönä Marianna löytää Filan huoneesta nuorukaisen, joka osoittautuu Filan kadonneeksi veljeksi Saroksi. Poika alkaa

mielistellä ja liehitellä Mariannaa matkan päästä vilahdelemalla milloin missäkin. Giuseppe tulee valittamaan äidille uskottoman miehensä käytöksestä ja haluaisi suhteeseen Olivo-serkun kanssa. Äiti varoittaa kostamasta aviomiehelle. Siitä seuraisi vain koston kierre.

Herra eno-puoliso kuolee. Hautajaisia vietettiin yhdeksän päivää. Marianna olisi halunnut, että puoliso haudataan maahan, mutta Signoretto-veli ja Mariano vaativat ehdottomasti balsamointia niin arvokkaalle herralle. Mariannakin vietiin katsomaan toimitusta. Jäätään yksin miehensä ruumiin kanssa Marianna muistelee, mitä on kuullut tämän melko onnettomasta elämästä. Mies oli rakastanut vain sisartaan Mariaa, Mariannan äitiä. Kun eno peri omaisuuden, suku alkoi naittaa häntä. Eno sanoi, että hän huolii vain jonkun sisarensa tyttäristä. Muut olivat jo varattuja, vain kolmetoistavuotias Marianna oli vapaana. Perheelle naimakauppa oli paljon edullisempi kuin luostariin lähettäminen.

Puolisonsa kuoleman jälkeen Marianna käy tutustumiskierroksella tiluksilla. Sellainen ei kiinnosta Marianoa, vaikka uuden isännän kuuluisi käydä näyttäytymässä. Marianna saa tutustua maanvuokrausehtoihin, jotka ovat erittäin epäedulliset talonpojille, varsinaisen työn tekijöille.

Saro on vähitellen opetellut sivistyneistön tapoja ja haluaisi oppia nyt lukemaan ja kirjoittamaan. Saro sai herra eno-puolison kuoltua kaikki tämän vaatteet. Poika haluaisi vielä valloittaa emäntänsä. Mariannaa pojan liehittely sekä miellyttää että pelottaa. Saro kohoaa kartanon viinuriksi.

Marianna sairastuu keuhkopussintulehdukseen. Parannuttuaan hän pitää suuret juhlat. Juhlia varten kartanoon rakennetaan teatteri. Mariannan sisarukset saapuvat juhliin. Signoretto ei näytä huolestuneelta, vaikka liikeasiat sujuvat huonosti. Carlo on kuuluisa oppineisuudestaan. Mariannasta näyttää, että Carlo seuraa äitinsä esimerkkiä laudanumin ja tupakan käyttäjänä. Agathan kauneus on

haalistunut kovin. Vain silmät ovat entisellään. Agathan tytär Maria on jo kuudentoista, mutta äiti on onnistunut estämään tytön naittamisen. Giuseppa ja Giulio naureskelevat yhdessä. Olivo-serkku, joka on välillä lohduttanut Giuseppaa avio-ongelmissa, katsoo sitä synkkänä. Marianon vaimolla on ollut keskenmenoja, eikä yhtään lasta ole syntynyt. Se on huonontanut pariskunnan välejä.

Marianna pitää Saroa puoleensavetävänä ja se on pelottavaa. Pitääkseen pojan loitommalla hän päättää hankkia tälle vaimon. Ehkä Carlo-veli tietää sopivan. Samalla tapaamisella Mariannalle selviää, että eno-herttua raiskasi hänet viisivuotiaana. Eno ja isä salasivat tapauksen muilta. Sehän oli miesten asia. Marianna menetti kuulonsa ja puhekykynsä järkytyksestä.

Saron vaimo on Peppina eli Peppinedda, joka on iloinen päästyään köyhyydestä. Peppinedda varastelee ruokatarvikeita ja käy viemässä niitä köyhille sisarilleen. Hän näpistelee myös nappeja. Peppinedda synnyttää pullean poikalapsen. Fila on mustasukkainen ja yrittää eräänä yönä surmata kälynsä veitseniskuun. Vain vauva kuolee, ilmeisesti tukehtumalla. Pahimmin loukkaantuu Saro, johon veitsi vahingossa osuu. Marianna menee tapaamaan preetori Giacomo Camalèota ja onnistuu pelastamaan Filan hirsipuulta mielisairaalaan. Marianna ja Camalèo alkavat käydä oppinutta keskustelua kirjelappusin ja Saro unohtuu välillä. Felicekin tulee auttamaan Saron hoitamisessa. Kerran Marianna lähtee don Camalèon kanssa tapaamaan Filaa sairaalaan. Matkalla he keskustelevat kirjelappusin. Sairaala on kamala paikka, mutta onneksi Filalla näyttää olevan ystävä siellä.

Vähitellen Saro alkaa parantua ja kykenee jo syömään. Tyttäret käyvät vierailuilla Mariannan luona, Mariano ei koskaan. Hän lähettää sen sijaan Signoretto-enonsa varoitamaan Mariannaa don Camalèosta, josta koko suku juoruaa. Olisihan se kamalaa, jos äiti menisi naimisiin ja synnyttäisi vielä uuden

pojan, kun hän itse ei ole sellaista saanut aikaiseksi.

Marianna liukuu yhä lähemmäksi Saroa ja viimein heillä on yhteisiä onnen hetkiä Mariannan suureksi hämmästykseksi. Sitten Peppina Malaga palaa kotiin ja Marianna huomaa olevansa mustasukkainen. On pakko tehdä suhteesta loppu. Mitä oikein pitäisi tehdä, miettii hän. Camalèo on viettelevä, mutta Marianna ei rakasta miestä.

Marianna päättää lähteä laivamatkalle vain Filan kanssa, ensin Napoliin, sitten eteenpäin. Mariano ei pidä äidin suunnitelmista, mutta ei hän pitänyt äidin tekemisistä ennen matkaakaan. Marianna lupaa käyttää vain omia rahojaan.

Matkalla laiva joutuu ankaraan myrskyyn, mutta selviää uppoamatta.

Napolin jälkeen Marianna ja Fila jatkavat pyhiinvaeltajien tavoin jalkaisin pohjoista kohti. He tutustuvat näyttelijäseurueeseen ja Fila rakastuu kastraattilaulajaan. Gaetasta matka jatkuu Roomaan purjealuksella näyttelijöiden kanssa. Onnistuneen esityksen jälkeen majatalossa juhlietaan. Sitten näyttelijät lähtevät Firenzeen ja Marianna ja onneton Fila jäävät majataloon. Marianna keksii naittaa kolmekymmentäviisivuotiaan Filan majatalon isännälle.

Yksin jäänyt Marianna saa kirjeen kaipailevalta Camalèolta. Kirje sisältää uutisia Mariannan perheestä. Avokätinen Mariano järjestää hienoja juhlia. Kartanot ja tilukset rappeutuvat Marianon laiminlyöntien vuoksi. Felicestä on tullut kuuluisa parantaja. Hänen vapaata liikkumistaan paheksutaan. Hänhän on nunna.

Giuseppa antoi yllättää itsensä vuoteesta Olivo-serkun kanssa. Lapsikin on tulossa eikä tiedetä, onko aviomies vai serkku sen isä. Aviomies pitäneen lapsen omanaan. Signoretto lähetti Olivo-poikansa Ranskaan. Manina on synnyttänyt poikalapsen, joka kastettiin Marianoksi koko suvun läsnäollessa. Apotti Carlo on huomattava tiedemies ja senaatti on ehdottanut hänelle kunniamerkkiä.

Saro otti Mariannan lähdön hyvin raskaasti. Toivuttuaan hän alkoi elellä vaimoineen paronin tavoin Mariannan kartanossa. Lopuksi Camalèo pyytää Mariannaa palaamaan. Hän haluaisi Mariannan vaimokseen.

Luettuaan kirjeen Marianna muistelee kaiholla ihania hetkiä Saron kanssa. Hän ei enää mielellään viipyisi majatalossa, vaikka Filan miehineen niin haluaisi. Palermoonkin on ikävä. Vai palaisiko kartanoon? Jatkaisiko matkustamista? Marianna ei osaa päättää.

***

”Historioitsija kertoo, mitä tapahtui. Kirjailija kertoo, miltä se tuntui.”
(E. L. Doctorow)

Tämä romaani on puoliksi kumpaakin. Eräessä arvostelussa lukija piti kirjaa pinnallisena. En ole samaa mieltä, vaikka tapahtumat kerrotaan ikään kuin ulkopuolelta. Henkilöiden ajatuksista kerrotaan usein vain kirjeissä ja lappusissa. Pinnan alla piilee kuitenkin paljon ja se jätetään lukijan löydettäväksi. Loppuratkaisukin jätetään lukijan arvattavaksi.

Mariannasta kehittyi tarkkasilmäinen havainnoitsija. Marianna huomaa avioliiton seuraukset suvun naisille ja hän näkee köyhien elämää, mutta hänen ajatuksiaan ei kerrota. Hän kuitenkin reagoi näkemäänsä. Hän pelastaa talonpojan velkavankilasta, antaa apua köyhille ja pelastaa Filan hirsipuulta. Useimmiten hän ei kuitenkaan voi tehdä mitään.

Ei ollut naisilla helppoa 1700-luvun Sisiliassa. Ylhäisönaiset naitettiin lapsena ja siitä alkoi ura synnyttäjänä. Oliko pedofilia niin yleistä, että usein 12-vuotias kelpasi morsiameksi? Neitsyys oli tietysti sitä varmempaa mitä nuorempi morsian. Setä tai eno aviomiehenä kuulostaa kamalalta, mutta Suomessakin sellainen on mahdollista Oikeusministeriön erityisluvalla. Kaikesta määräsi isä, aviomies tai veli. Tosin Marianna

sai aviomieheltään harvinaisen paljon vapautta, lopulta aviovuoteestakin.

Marianna tutustui myös köyhien elämään. Aatelittomien kohtalo ei ollut helppo. Naisten elämä oli synnytyksiä ja kovaa työtä. Raataa piti miestenkin. Marianna näki kuinka talonpojat, jotka tekivät varsinaisen työn, saivat vain rippeet työn tuotosta. Sille Marianna ei voinut mitään.

Luostari näyttää olleen eräänlainen ylhäisön naimattomien naisten täysihoidola. Elintason ylläpitämiseksi jonkun oli maksettava suuria summia luostariin menijän puolesta. Neito sai sitten elää paljon vapaammin ja mukavammin kuin köyhät ja ahkerat nunnat. En ole tiennyt luostarin tästä roolista mitään.

Kirjan kieli oli paikoitellen oikein mukavaa luettavaa ja välillä vaikeata. Kirjailija käytti 1700-luvun tavaroista ja toiminnoista aikakauden sanoja. Niitä ei kaikkia sanakirjasta löydy. Onneksi minulla oli kirja suomeksikin. Tämä tarina jää mieleen pitkäksi aikaa.

Lukuvinkki

Italian kulttuuri-instituutin opettajan **Mattia Rettan** *Letteratura e Cinema* -kurssilla ensimmäinen käsittelyssä ollut kirja oli **Marcello D'Ortan** *Io speriamo che me la cavo*. Teos on vähän suomalaisen jo vuodesta 1949 ilmestyneen Kevätpörriäisen tapainen kooste lasten tuotoksista, tässä tapauksessa napoli-laisten lasten kouluaineista. Suosittelen, jos haluat liikuttua, kestät ahdistumista ja haluat nauraa. Ihan vain makupaloina: historian pahin ihminen oli Hitler, pahempi kuin Nero tai Martti Luther (!) ja IHMINEN EI POLVEUDU SIMPANSISTA VAAN VAMPYYRISTA. Kirja on myös filmatisoitu.

Leena Eranti

KURSSIT JA ILMOITUKSET

Italian kulttuuri-instituutin kieli- kurseja syksyllä 2019

Lue lisää:

https://iichelsinki.esteri.it/iic_helsinki/fi/imparare_italiano/i_corsi_di_lingua/i-corsi-di-lingua.html

Instituutin apurahat kielikursseille

https://iichelsinki.esteri.it/iic_helsinki/fi/imparare_italiano/le_borse_dell_istituto/

Coro Fanis di Venezia a Oodi

Il 13 giugno prossimo nella Majjansali della biblioteca centrale di Helsinki **Oodi** si terrà un concerto del **Coro Fanis** di Venezia. Il gruppo fondato nel 1965 ha le radici in laguna ma il cuore nelle Dolomiti. Il nome è ispirato dalle cime della catena dei Fanis, oltre che al fascino suscitato dalla *Saga dei Monti Pallidi* di Karl Felix Wolf, figlia delle leggende delle valli ladine relative al **mitico popolo dei Fanes**. 1)

Il coro, dopo un periodo di pausa, ha ripreso l'attività nell'anno 1980 con lo stesso nome e da tre anni ha aperto anche una sezione a voci dispari.

Il repertorio "abbraccia quello tradizionale alpino arricchito con canzoni friulane; inoltre ha sviluppato anche canti tradizionali e popolari di Venezia e della sua grandiosa storia."

La doppia valenza, canti di laguna e di montagna, sarà rispecchiata anche nel concerto finlandese, riprendendo Venezia e le sue tradizioni, ma anche canti delle Dolomiti, un tempo confine naturale della Serenissima.

Lähde: Larondine

<https://rondine.fi/2019/05/il-coro-fanis-di-veneziana-a-oodi/>

***

1) **Popolo dei Fanes:**

"Il Regno dei Fanes" rappresenta di certo una delle leggende più ricche e complesse della tradizione ladina dolomitica. Si tratta dell'unica saga nata sul territorio italiano che sia vagamente paragonabile ai grandi cicli leggendari europei, come quello arturiano o quello nibelungico. Fu raccolta e trascritta verso la fine dell'800 da **Karl Felix Wolff**.

La leggenda narra dell'espansione e del declino del **Regno dei Fanes**, in origine un popolo mite, caratterizzato dall'**alleanza con le marmotte** dell'omonimo altipiano: quando però la Regina sposò un Re straniero avido e bellicoso che arrivò a sostituire con un'aquila lo

stemma dei Fanes, raffigurante da sempre una marmotta, il clima cambiò. Ben presto fece della figlia **Dolasilla** un'amazzone imbattibile, aiutata dalle frecce infallibili e dalla corazza impenetrabile donatele dai nani. Con Dolasilla al suo comando il Regno si espanse fino al fatale incontro della principessa col guerriero nemico **Ey de Net**. I due, in realtà già incontratisi anni prima, si innamorarono e decisero di sposarsi. Il Re si oppose duramente fino alla fine, in quanto i nani gli avevano predetto che l'invincibilità di Dolasilla sarebbe durata solo fino a quando non si sarebbe sposata. Prevedendo la fine del suo regno, il Re vendette Dolasilla e il suo popolo, mandandoli allo sbaraglio nell'ultima battaglia, nella quale Dolasilla morì, uccisa dalle sue stesse frecce, rubatele con l'inganno dallo stregone **Spina de Mul**. Il Re traditore venne tramutato in pietra e i pochi superstiti del Regno dei Fanes si recarono con le marmotte in un antro sotto le rocce del loro regno, dal quale aspettano che suonino le trombe argentate che ne segnaleranno la rinascita.

Lähde: <http://www.ladinia.it/it/informazioni/397/ladinia/il-regno-dei-fanes>

Kuva: Antti Louko, 2003

Little Italy -Festivaali 1.-2.6.2019 Teurastamolla

Teurastamo muuttuu Italiaksi kesäkuun ensimmäisen viikonlopun ajaksi! Little Italy festival on italialainen kulttuuritapahtuma, joka tuo Suomeen italialaista musiikkia, taidetta, designiä, ruokaa eli kaikkea, mistä Italia on tunnettu ja arvostettu Suomessa ja ympäri maailmaa.

Voit tulla maistelemaan italialaisia herkkuja, shoppailemaan ja nauttimaan italialaisesta tunnelmasta sekä mielenkiintoisesta keskusteluohjelmasta.

Tapahtumaan on vapaa pääsy ja se on avoin kaikille.

Lisätietoja:

<https://teurastamo.com/tapahtuma/little-italy-festival/>

Ulteriori informazioni:

<https://rondine.fi/2019/05/per-il-2-giugno-il-teurastamo-diventa-little-italy/>

KLUBIN UUTISIA

Naurun tulo Italian renessanssitaiiteeseen – Minerva Keltasen esitelmä Pe 24.5.2019 klo 17

Kansallismuseon näyttelypäälikkö Minerva Keltanen on lupautunut pitämään meille esitelmän aiheesta *Naurun tulo Italian renessanssitaiiteeseen*. Tilaisuus pidetään Ravintola Famiglian kabinetissa, Keskuskatu 3, Helsinki. Ilmoittautumiset ja ruokavaraukset tilaisuuteen pyydetään ystävällisesti **15.5.2019 mennessä** osoitteeseen:

irma.stenström@kolumbus.fi tai
hhl@louko.com

Madonna con il bambino ridente

Klubin kotisivut

Klubin sähköpostiosoite, johon voi lähettää Klubin asioihin liittyvää postia:

italia-klubi@italia-klubi.fi

Rekisteröitymällä jäseneksi pääset lukemaan Klubin jäsenlehtiä kohdasta **Riflessi d'Italia** ja **Arkisto**. Rekisteröitymistä tarvitaan siis **vain** digiarkiston materiaalin lukemiseen. Kaikki muut tiedot kotisivuilla ovat julkisia.

Jäseneksi voit liittyä täyttämällä yhteystietosi kohdassa Jäsenistö – **Liity jäseneksi**.

Rekisteröityminen tapahtuu seuraavasti:

1. Mene kotisivujen Etusivulle:

<https://italia-klubi.fi>

2. Klikkaa painiketta ”Rekisteröidy” (tai ”Registrati”) – painike löytyy myös muilta kotisivujen lehdiltä

3. Sivulle aukeaa näyttö, johon syötetään Etunimi, Sukunimi, Sähköpostiosoite, Käyttäjä -tunnus (valitse itse haluamasi), Salasana (keksi itse salasana) ja Salasana toistamiseen.

4. Klikkaa painiketta ”Rekisteröidy”, jolloin ylläpitoon lähtee viesti, että olet rekisteröitynyt.

5. Ylläpito tarkistaa, että jäsenmaksu on maksettu ja hyväksyy rekisteröinnin.

6. Saat rekisteröinnin hyväksymisestä viestin sähköpostiisi, jossa on linkki kirjautumista varten.

Kirjautumisohjeet, kun olet jo rekisteröitynyt ja sinulla on tunnus ja salasana:

1. Mene kotisivujen Etusivulle: <https://italia-klubi.fi> ja klikkaa painiketta "Kirjaudu sisään" tai klikkaa sähköpostitse saamaasi linkkiä

2. Sivulle aukeaa näyttö, johon syötetään Käyttäjätunnus ja Salasana (ne omavalintaiset, joilla rekisteröidyt)

3. Klikkaa painiketta "Kirjaudu sisään" (tai "Accedi" – painike löytyy myös muilta kotisivujen lehdiltä

4. Arkistoon pääsee viemällä kursori **Riflessi d'Italia** -otsikon kohdalle ja sitten sen alla olevan "**Arkisto**" -sanankohdalle. Arkiston viereen avautuu pudotusvalikkona vuosiluvut, joita klikkaamalla pääset halutun vuoden materiaaliin.